

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า Factors Affecting Occupational Safety Awareness of Registered Nurses in Somdech Phra Pinklao Hospital

นาวาโท พว. เสรี สุขเรือน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า 2) เปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 225 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามลักษณะงานการพยาบาล และแบบสอบถามความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.94, 0.90 และ 0.86 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
2. พยาบาลวิชาชีพที่มีเพศต่างกัน มีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร

*หัวหน้าห้องผ่าตัดศัลยกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ

ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) = .442 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (r^2) = 19.60 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) = .397 (Beta = .442)

คำสำคัญ : ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพ

Abstract

The purposes of this descriptive research were: 1) to study the occupational safety awareness of registered nurses in Somdech Phra Pinklao Hospital; 2) to compare occupational safety awareness classified by personal factors; 3) to study factors affecting the occupational safety awareness of registered nurses in Somdech Phra Pinklao Hospital. The sample comprised of 225 registered nurses who have worked in Somdech Phra Pinklao Hospital. The research instruments were a nursing job characteristic factors questionnaires and occupational safety awareness questionnaires consisted of knowledge related to occupational safety, beliefs related to occupational safety, and practices for occupational safety. The reliability of the nursing job characteristic factors questionnaires, beliefs related to occupational safety questionnaires, and practices for occupational safety questionnaires scored 0.94, 0.90, and 0.86 with the Cronbach's alpha coefficient. The descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation), t-test, One-way Analysis of Variance, and multiple regression analysis were used in the data analysis.

The results showed the following:

1. Overall occupational safety awareness was rated at the high level, knowledge related to occupational safety was rated at the moderate level, beliefs related to occupational safety were rated at the highest level, and practices for occupational safety was rated at the high level.

2. Regarding with registered nurses of different gender, the overall occupational safety awareness differed at a statistical significant level of .05; however, registered nurses of different age, educational level, rank of military, position, workplace, experience of nursing, received safety training, and experience of accidental occupation showed no significant difference ($p > .05$).

3. The nursing job characteristic factors had an effect on occupational safety awareness at a statistically significant level of .001. The multiple correlation coefficient (r) was .442, the coefficient of prediction (r^2) was 19.60, and the coefficient of regression (b) was .397, (Beta = .442).

Keywords : occupational safety awareness, registered nurses

==== บทนำ =====

โรงพยาบาลเป็นสถานบริการสุขภาพให้บริการตรวจ วินิจฉัย ดูแลรักษา ส่งเสริม ป้องกัน และฟื้นฟูภาวะความเจ็บป่วยครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ แก่ผู้ป่วย ครอบครัว ทหาร และประชาชนทั่วไป โรงพยาบาลเป็นกลุ่มบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดในโรงพยาบาล และเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญยิ่งในการสร้างคุณภาพของการบริการสุขภาพ การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพจะต้องแสดงถึงการปราศจากข้อผิดพลาด (zero defect) มีความปลอดภัย (safety) ได้มาตรฐาน (standard) ผู้ใช้บริการพึงพอใจ (satisfaction) และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง (continuous quality improvement)¹ ปัจจุบันพบว่ายังมีผู้ป่วยส่วนหนึ่งได้รับการดูแลที่ไม่ปลอดภัยจากการศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้วพบการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ในอัตราร้อยละ 4-17 นำมาซึ่งความทุกข์ทรมานทั้งระยะสั้นและถาวร รวมทั้งการเสียชีวิตโดยไม่จำเป็น² ดังนั้นพยาบาลพึงตระหนักและถือปฏิบัติในหน้าที่ความรับผิดชอบตามหลักการแห่งวิชาชีพการพยาบาล³ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ป่วย ครอบครัว รักษาทรัพย์สินและชื่อเสียงของโรงพยาบาล ลักษณะงานของพยาบาลเป็นงานที่มีความซับซ้อน มีเอกสิทธิ์ทางวิชาชีพ (autonomy) มีการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้เป็นเครื่องมือในการ

ปฏิบัติงานทำให้เกิดความเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากวิชาชีพอื่นๆ และสังคม นอกจากนี้การบริการพยาบาลเป็นงานที่ต้องใกล้ชิดกับผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ จึงมีโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคจากการทำงาน และเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายจากการที่ต้องสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย สัมผัสสารเคมีที่ใช้ในการทำลายเชื้อรังสีที่ใช้ในการวินิจฉัยและรักษา ดังมีรายงานว่าพยาบาลเป็นบุคลากรในโรงพยาบาลที่ได้รับอันตรายจากการทำงานมากที่สุด⁴

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าสาเหตุความผิดพลาดที่ทำให้เกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในการบริการพยาบาลมีสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่มีนโยบายคุณภาพและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเคยชินขาดการใช้องค์ความรู้ในการวิเคราะห์งาน นำไปสู่เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์⁵ และส่วนหนึ่งมาจากความบกพร่องส่วนบุคคล ความประมาท การขาดความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย⁶ และจากสถิติของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า พบอุบัติการณ์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2556 เป็นความเสี่ยงทางคลินิก เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับการดูแลรักษา การติดต่อประสานงาน งานฝากครุภัณฑ์ การเตรียมผ่าตัด การระบุตัวผู้ป่วย เป็นต้น จำนวน 265 ครั้ง และความเสี่ยงที่ไม่ใช่ทางคลินิก เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องมือแพทย์ เวชระเบียน สิ่งส่งตรวจและผล

การตรวจ สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริการ เป็นต้น จำนวน 121 ครั้ง⁷ ซึ่งอุบัติการณ์ความเสี่ยงดังกล่าวอาจนำไปสู่อันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับผู้รับบริการและตัวบุคลากรพยาบาลเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ ลักษณะงานการพยาบาล และปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการบริการสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
2. เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หอผู้ป่วยสามัญและพิเศษ	291	128
หอผู้ป่วยวิกฤต	74	33
ห้องตรวจโรค	48	21
ห้องผ่าตัด	52	23
ห้องคลอดและห้องฉุกเฉิน	46	20

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพยาบาลตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ถึงระดับหัวหน้าหอผู้ป่วย หรือหัวหน้าหน่วยงานซึ่งปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยสามัญและพิเศษ หอผู้ป่วยวิกฤต ห้องตรวจโรค ห้องผ่าตัด ห้องคลอด และห้องฉุกเฉิน ประจำปีงบประมาณ 2557 จำนวน 511 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้หลักการคำนวณของ Taro Yamane's⁸ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาวิจัย จำนวน 225 คน สุ่มพยาบาลวิชาชีพของแต่ละกลุ่มงานโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้สัดส่วนที่เท่ากัน (proportional stratified random sampling) โดยแบ่งประชากรตามกลุ่มงานเป็น 5 ชั้น และพยาบาลเป็นหน่วย การสุ่มใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแต่ละชั้น/กลุ่มงาน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากรายชื่อพยาบาลตามการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละกลุ่มงาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพการพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน และปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลประกอบด้วย ความหลากหลายของงาน ความมีเอกลักษณ์ของงาน ความสำคัญของงาน ความมีอิสระในการทำงาน และการมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพการพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน

2. **ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล** หมายถึง ขอบเขตของงานที่พยาบาลวิชาชีพรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความหลากหลายของงาน ความมีเอกลักษณ์ของงาน ความสำคัญของงาน ความมีอิสระในการทำงาน และการมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงาน ประเมินด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Hackman & Oldham⁹

3. **ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน** หมายถึง การที่พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ ความเชื่อ มองเห็นประโยชน์และความสำคัญของความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ประเมินด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกรอบแนวคิดความตระหนักรู้ของ Breckler¹⁰

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพการพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ข้อ เป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล จำนวน 30 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence Index : IOC) มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

เกณฑ์การแปลผล มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
4.51-5.00	ปัจจัยลักษณะงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ปัจจัยลักษณะงานอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ปัจจัยลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ปัจจัยลักษณะงานอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	ปัจจัยลักษณะงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 15 ข้อ ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 13 ข้อ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence Index : IOC) มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน แบบสอบถามความรู้นำมาหาค่าความยาก (Index of Difficulty) มีค่าระหว่าง 0.23-0.73 แบบสอบถามความเชื่อและการปฏิบัติ นำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และ 0.86 ตามลำดับ

เกณฑ์การแปลผล มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
4.51-5.00	ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยสถิติ ความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ลักษณะงานการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ และความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม
3. เปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และการทดสอบภายหลัง (Post hoc comparison) โดยวิธีแอลเอสดี (Least Significant Difference)

4. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ส่งผลและความสามารถร่วมกันพยากรณ์ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานการพยาบาล และความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.56 มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.67 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.11 (อายุน้อยสุด 22 ปี สูงสุด 57 ปี ค่าเฉลี่ย 36.07 ปี) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 88.44 รองลงมาคือ ปริญญาโท และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 10.67 และ 0.89 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีชั้นยศระดับ นาวาตรี-นาวาเอก คิดเป็นร้อยละ 43.56 มีตำแหน่งเป็นพยาบาลประจำการ คิดเป็นร้อยละ 81.78 รองลงมาคือ รองหัวหน้าหอผู้ป่วย / รองหัวหน้าหน่วยงาน และหัวหน้าหอผู้ป่วย / หัวหน้าหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 9.78 และ 8.44 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสามัญและพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 56.89 รองลงมาคือ หอผู้ป่วยวิกฤต ห้องผ่าตัด ห้องตรวจโรค คิดเป็นร้อยละ 14.67, 10.22 และ 9.33 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานวิชาชีพพยาบาล 1 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.22 รองลงมาคือ 13-18 ปี และ 19 – 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.89 และ 17.78 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 51.11 และไม่เคยเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 50.67

1.2 ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล พบว่า ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความหลากหลายของงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.45) ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.44) ด้านความสำคัญของงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.52) ด้านความมีอิสระในการทำงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ด้านการมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.63) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล จำแนกตามรายชื่อ
รายด้าน และโดยรวม

ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความหลากหลายของงาน	4.36	0.45	มาก
1. งานที่ปฏิบัติต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ หลายด้าน ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ	4.50	0.56	มาก
2. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่ต้องใช้ทั้งหลักการบริหาร และการบริการพยาบาลร่วมกัน	4.40	0.55	มาก
3. งานที่ปฏิบัติต้องใช้ความรู้ ทักษะ และ เทคนิคการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.24	0.61	มาก
4. งานที่ปฏิบัติมีส่วนทำให้โรงพยาบาลเกิดการ พัฒนา	4.27	0.63	มาก
5. งานที่ปฏิบัติต้องใช้ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย	4.42	0.54	มาก
6. งานที่ปฏิบัติต้องใช้องค์ความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.44	0.56	มาก
7. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่น่าสนใจ และท้าทายความสามารถ	4.27	0.62	มาก
ความมีเอกลักษณ์ของงาน	4.33	0.44	มาก
8. งานที่ปฏิบัติต้องใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทาง ที่สำคัญในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงมาก	4.41	0.59	มาก
9. งานที่ปฏิบัติมีการวางแผนการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ	4.41	0.60	มาก
10.งานที่ปฏิบัติมีการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ	4.44	0.58	มาก
11.งานที่ปฏิบัติมีการปฏิบัติครบทุกขั้นตอน ตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.40	0.60	มาก
12. ผู้ใช้บริการให้การยอมรับผลการปฏิบัติงานของท่าน	4.22	0.47	มาก
13. ผู้บังคับบัญชายอมรับผลการปฏิบัติงานของท่าน	4.13	0.54	มาก
ความสำคัญของงาน	4.37	0.52	มาก
14.งานที่ปฏิบัติส่งผลต่อสุขภาพของผู้ใช้บริการ	4.55	0.57	มากที่สุด
15.งานที่ปฏิบัติเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.52	0.56	มากที่สุด

ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16.งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญ และมีส่วนช่วยส่งเสริม ความสำเร็จโดยรวมของโรงพยาบาล	4.50	0.59	มาก
17.งานที่ปฏิบัติมีความสำคัญ มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับของสังคม	4.42	0.67	มาก
18.ความบกพร่องในการปฏิบัติงานของท่าน มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตผู้ป่วย ครอบครัว และสังคม	4.18	0.96	มาก
19. ความบกพร่องในการปฏิบัติงานของท่าน มีผลกระทบ ต่อเพื่อนร่วมงาน หน่วยงาน และโรงพยาบาล	4.10	0.93	มาก
ความมีอิสระในการทำงาน	4.07	0.49	มาก
20.งานที่ปฏิบัติต้องใช้การพิจารณาไตร่ตรอง อย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง ก่อนลงมือปฏิบัติ	4.37	0.63	มาก
21.ท่านสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในการจัดกิจกรรม การพยาบาลผู้ป่วยตามลำดับก่อนหลัง	4.23	0.60	มาก
22.ท่านมีอิสระในการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	3.93	0.67	มาก
23.ท่านมีอิสระในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.00	0.66	มาก
24.ท่านมีอำนาจอย่างเพียงพอในการตัดสินใจ ในงานที่รับผิดชอบ	3.97	0.62	มาก
25.ท่านได้รับโอกาสคิด ริเริ่ม วางแผนงานใหม่ๆ	3.95	0.70	มาก
การมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงาน	3.80	0.63	มาก
26.ท่านได้รับทราบเกณฑ์การประเมินผล การปฏิบัติงานที่ชัดเจนจากผู้บังคับบัญชา	3.90	0.69	มาก
27.ท่านได้รับทราบผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	3.81	0.68	มาก
28.ท่านได้รับทราบผลการปฏิบัติงานทั้งด้านความสำเร็จ และความผิดพลาด	3.85	0.67	มาก
29.ท่านได้รับข้อเสนอแนะจากผู้บังคับบัญชา หรือ เพื่อนร่วมงาน ในการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงาน เพื่อให้ท่านสามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น	3.90	0.70	มาก
30.ท่านได้รับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงาน จากผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร	3.56	0.92	มาก
รวม	4.20	0.37	มาก

1.3 ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพมีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.88) ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.37) และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ดังแสดงในตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามคะแนนและระดับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน (n = 225)

คะแนนความรู้ (เต็ม 15 คะแนน)	ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (5 ระดับ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
0 – 3 คะแนน	น้อยที่สุด (1)	4	1.78	3.13	0.88
4 – 6 คะแนน	น้อย (2)	50	22.22		
7 – 9 คะแนน	ปานกลาง (3)	96	42.67		
10 – 12 คะแนน	มาก (4)	63	28.00		
13 – 15 คะแนน	มากที่สุด (5)	12	5.33		
คะแนนต่ำสุด = 3 คะแนน คะแนนสูงสุด = 15 คะแนน คะแนนเฉลี่ย = 8.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.53					

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำแนกตามรายข้อ และโดยรวม

ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความปลอดภัยผู้ป่วยเป็นความคาดหวังและความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	4.72	0.53	มากที่สุด
2. การทำงานขณะที่ร่างกายไม่พร้อม เช่น อ่อนเพลีย ปักพ่อนไม่เพียงพอ อาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อตนเอง และผู้ป่วย	4.70	0.51	มากที่สุด

ความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. การทำงานขณะเจ็บป่วย อาจทำให้ได้รับอันตราย และเกิดโรคติดต่อจากการทำงาน	4.68	0.48	มากที่สุด
4. อัตรากำลังที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้า และอาจเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้	4.71	0.49	มากที่สุด
5. การปฏิบัติงานโดยไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในอุปกรณ์/เครื่องมือที่ใช้ อย่างเพียงพอ ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้	4.71	0.48	มากที่สุด
6. การทำงานโดยไม่สวมอุปกรณ์ป้องกัน ความปลอดภัย อาจส่งผลให้ได้รับอุบัติเหตุได้	4.65	0.53	มากที่สุด
7. การทำงานโดยปราศจากการตรวจสอบสภาพ ของอุปกรณ์/เครื่องมือ ก่อนใช้งาน อาจส่งผล ให้ได้รับอุบัติเหตุได้	4.68	0.49	มากที่สุด
8. การมีนโยบายในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนทำให้ ผู้ปฏิบัติงาน มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	4.53	0.65	มากที่สุด
9. การทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้การทำงานราบรื่น เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย	4.66	0.51	มากที่สุด
10. การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย	4.69	0.47	มากที่สุด
11. การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ทำให้ ได้รับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	4.66	0.54	มากที่สุด
12. การมีความสุขและพึงพอใจในงานที่ทำ ทำให้ขณะปฏิบัติงานมีสมาธิ และมีความปลอดภัยจากการปฏิบัติงาน	4.64	0.52	มากที่สุด
13. การมีอัตรากำลังที่เพียงพอและเหมาะสมกับ ภาระงานทำให้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพกาย และจิตใจ	4.68	0.57	มากที่สุด
รวม	4.67	0.37	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จำแนกตามรายชื่อ และโดยรวม

การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจก่อนขึ้นปฏิบัติงาน	4.24	0.75	มาก
2. ท่านให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ของกระบวนการบ่งชี้ผู้ป่วย	4.32	0.70	มาก
3. ท่านเข้าร่วมประชุม/อบรม/ทำกิจกรรมเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	3.60	0.92	มาก
4. ท่านแนะนำเพื่อนร่วมงานให้ปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการที่ปลอดภัย	4.00	0.72	มาก
5. ท่านจัดพื้นที่ในหน่วยงานให้มีความสะอาด เป็นสัดส่วน และไม่มีเสียงดังรบกวน	4.10	0.67	มาก
6. ท่านตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์/เครื่องมือ ก่อนใช้งาน	4.33	0.61	มาก
7. ท่านจัดเก็บอุปกรณ์/เครื่องมือ อย่างเป็นระเบียบ ในตำแหน่งเดิมหลังการใช้งานเสร็จ	4.41	0.64	มาก
8. ท่านแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน	4.14	0.70	มาก
9. เมื่อพบเห็นสภาพที่เป็นอันตรายในหน่วยงาน ท่านแจ้งให้เพื่อนร่วมงาน และหัวหน้าหน่วยงาน รับทราบ	4.47	0.59	มาก
รวม	4.18	0.49	มาก

2. เปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสพการณ์การทำงานวิชาชีพพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสพการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน พบว่า มีเพียงเพศต่างกัน ทำให้ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสพการณ์การทำงานวิชาชีพพยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสพการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานต่างกันมีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ระหว่างเพศชายและหญิง

รายการ	เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ความตระหนักรู้	ชาย	46	4.30	0.35	-2.567*	.011
	หญิง	179	4.44	0.33		

* $p < .05$ ** $p < .01$

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คือ ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) = .442 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (r^2) = 19.60 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) = .397 (Beta = .442) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปร/ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value
ค่าคงที่ (constant)	2.741	.228		12.037	.000
ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล	.397	.054	.442	7.362***	.000

R = .442 R^2 = .196 Adjusted R^2 = .192 F = 54.200*** p-value = .000

*** $p < .001$

สมการพยากรณ์ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีดังนี้
 ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน = $2.741 + .397\beta_{\text{ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล}}$
 ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน = $.442\beta_{\text{ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล}}$
 โดยพบว่า ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการแบ่งการอภิปรายออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้ามีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่จะทำให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพ แต่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐชยา วุฒิมานพรัตน์¹² ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพมีความตระหนักในความปลอดภัยของผู้ป่วยในเครือโรงพยาบาลเกษมราษฎร์อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาในด้านความรู้ ยังพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวคิดด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ดำเนินการตามทีละคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล⁷ ได้กำหนดเป้าหมายความปลอดภัยผู้ป่วย คือ “SHARES” ประกอบด้วย เป้าหมายที่ 1 ป้องกันความผิดพลาดในกระบวนการผ่าตัด เป้าหมายที่ 2 ป้องกันอันตรายจากการบริหารยา High alert drugs เป้าหมายที่ 3 ป้องกันการต่อสาย Line Tube Catheter ผิด เป้าหมายที่ 4 ผู้ป่วยที่มีอาการทรุดลงอย่างเฉียบพลันได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมทันทั่วทั้งที่ เป้าหมายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารของทีมผู้ให้บริการเกี่ยวกับสถานะของผู้ป่วย และเป้าหมายที่ 6 เพื่อให้การดูแลผู้ป่วย Septic shock เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งจุดเน้นความปลอดภัยของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าจะมีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามประเด็นปัญหาขององค์กรเป็นสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแบบสอบถามของผู้วิจัยใช้แนวคิดความปลอดภัยผู้ป่วย (SIMPLE) ของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล¹³ แนวคิดสิ่งคุกคามสุขภาพ การป้องกันและควบคุมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข¹⁴ ซึ่งเป็นความรู้ในลักษณะทั่วๆ ไป และกว้างๆ ครอบคลุมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานทั้งผู้ให้และผู้ให้บริการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาจส่งผลให้คะแนนความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าอยู่ในระดับปานกลางหรือต่ำได้ ตัวอย่างเช่น พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ในข้อคำถาม “Morse scale เป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงต่อการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วย” ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ย = 0.39) เนื่องจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าใช้ Hendrich fall risk model เป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงต่อการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วย ทั้งๆ ที่ประเมินความเสี่ยงต่อการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยสามารถใช้ได้ทั้ง Morse scale และ Hendrich fall risk model ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คิตชนก อนุชาญ และ สวัสดิ์ ลิ้มชัยอรุณเรือง¹⁵ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในห้องผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป เขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในด้านความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้รับการอบรม สั่งสม ให้มุ่งเน้นในเรื่อง การดูแลผู้ป่วยให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ทั้งทางด้านร่างกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณตั้งแต่เป็น นักเรียนพยาบาล นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพจะต้องยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพ ซึ่งเป็นแนวทางประพฤติและปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของสังคมโดยรวม³ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่าง จะเคยได้รับหรือไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และเคยเกิดหรือไม่เคยเกิดอุบัติเหตุใน การปฏิบัติงาน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่มีความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และอาจเนื่องมาจากการที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้รับการรับรองคุณภาพ โรงพยาบาลจากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) และได้รับการประเมินและรับรอง คุณภาพการบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์จากสภาการพยาบาลอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับผลการศึกษาของ คิตชนก อนุชาญ และสวาทรี ลิ้มชัยอรุณเรือง¹⁵ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการบริหาร ความเสี่ยงในห้องผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป เขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาในด้านการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้ใช้เทคนิคการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลัก วิชาการ มีความเหมาะสมกับผู้ใช้และผู้ให้บริการ ใช้หลักความปลอดภัยได้อย่างเหมาะสม⁷ นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเพื่อ ให้เกิดความปลอดภัยและจากการที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล จากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) และผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพ การบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จากสภาการพยาบาลอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐชยา วุฒิมาปรณ์¹² พบว่า พฤติกรรมการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในเครือ โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิมากรณ์ หมัดสาลี ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา และปราโมทย์ ทองสุข¹⁶ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยตามการ รับรู้ของพยาบาลห้องผ่าตัดโดยรวมอยู่ในระดับสูง

2. ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มี อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศทางทหาร ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพ พยาบาล การได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติ งานที่แตกต่างกัน มีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานไม่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลจากสถาบันรับรองคุณภาพ สถานพยาบาล (องค์การมหาชน) และได้รับการประเมินและรับรองคุณภาพการบริการการพยาบาลและ การผดุงครรภ์จากสภาการพยาบาล ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องมีการปฏิบัติเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

ณัฐชยา วุฒิมาปกรณ์¹² พยาบาลวิชาชีพในเครือโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในฐานะพยาบาลวิชาชีพ แผนกที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์การอบรมด้านความปลอดภัยที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สะแกวัลย์ ผดุงศักดิ์¹⁷พบว่า พยาบาลวิชาชีพระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคเหนือมีการรับรู้วัฒนธรรมความปลอดภัยผู้ป่วยโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนพยาบาลวิชาชีพเพศชายและเพศหญิงมีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศชาย อาจเนื่องจากพยาบาลหญิงคิดละเอียดรอบคอบ พยาบาลชายคิดเป็นระบบ ตัดสินใจเร็ว¹⁸ นอกจากนี้ลักษณะงานการพยาบาลเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน จะต้องมีความละเอียดรอบคอบในการประเมินผู้ป่วย มีความไวต่อความรู้สึกของผู้ป่วยและครอบครัว ผลการศึกษานี้จึงพบว่า พยาบาลหญิงมีความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานสูงกว่าพยาบาลชาย

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยสามารถพยากรณ์หรืออธิบายความแปรปรวนของความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 19.60 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานการพยาบาลเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญหลายด้าน และเน้นในเรื่องการให้บริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานผู้รับบริการปลอดภัยและพึงพอใจ โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทางที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ลักษณะงานการพยาบาลจึงมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะวิชาชีพและมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และความปลอดภัยของผู้อื่นโดยตรงทำให้พยาบาลวิชาชีพรับรู้ว่าจะงานที่ทำอยู่นั้นมีความหมายและมีความสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาสรีน ศุกลปักษ์ จริยาพร เจริญโล่ทองดี และดารณี มิตรสุภาพ¹⁹ ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า มีการรับรู้คุณค่างานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลกับความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .442$ $p\text{-value} = .000$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประณมวัน เกษลัญชัย และ วิภาพร วรหาญ²⁰ พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนเขต 12 กระทรวงสาธารณสุข คือ ลักษณะงาน (ด้านความหลากหลายของทักษะ และด้านความมีอิสระในการทำงาน) และตัวแปรการทำงานเป็นทีม (ด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง และด้านการประสานงาน) โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 54.2 ทั้งนี้ยังไม่มีการวิจัยสนับสนุนอิทธิพลของปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลกับความตระหนักรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แต่จากแนวคิดลักษณะงาน (Job characteristic) ของ Hackman & Oldham⁹ อธิบายว่า ลักษณะงานทั้ง 5 ด้าน จะส่งผลพลัฟท์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลและงาน ได้แก่ ภาวะรับภาระสูง คุณภาพของการทำงานสูง มีความพึงพอใจในการทำงาน มีการขาดงานและออกจากงานลดลงผลการวิจัยนี้พบข้อสมมติใหม่ว่า ปัจจัยลักษณะงานการพยาบาล มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าความตระหนักรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และเพศชาย เพศหญิงมีความตระหนักรู้แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความตระหนักรู้มากกว่าเพศชาย ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาล และฝ่ายการพยาบาลควรส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าทุกระดับ ทั้งชายและหญิง มีความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในระดับใกล้เคียงกัน โดยเพิ่มการอบรมความรู้ให้มากขึ้นและต่อเนื่องในเรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่เป็นสากล ไม่มุ่งเน้นเฉพาะบริบทของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า โดยครอบคลุมเนื้อหาความปลอดภัยผู้ป่วย (SIMPLE) สิ่งคุกคามสุขภาพ (Health Hazards) การป้องกันและควบคุมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมความเชื่อและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลวิชาชีพทุกคน

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลมีผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ดังนั้นฝ่ายการพยาบาลควรส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานนำปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลมาใช้เป็นแนวคิดในการเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานให้กับพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากปัจจัยลักษณะงานการพยาบาลเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม ที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ บรรยากาศองค์การ ผลผลิตทางทางการพยาบาล หรือภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ของพยาบาลวิชาชีพเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มเติมและครอบคลุมปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในมุมมองของพยาบาลวิชาชีพเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. จิตรา จันชนะกิจ. Quality assurance in critical care nursing ในเอกสารประกอบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ Advance critical and emergency care nursing ประจำปี 2556. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย;2556.หน้า1-5.
2. Joint Commission Resources. Issues and strategies for nursing leaders : Meeting hospital challenges today. Illinois : Lippincott Williams & Wilkins;2005.
3. สภาการพยาบาล.จรรยาบรรณวิชาชีพ.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2557]. แหล่งที่มา :<http://www.tnc.or.th/law/page-4.html>
4. จิตราภรณ์ จิตรีเชื้อ และคณะ. การดำเนินงานของโรงพยาบาลในการดูแลสุขภาพของบุคลากรเพื่อป้องกันการติดเชื้อ. จุลสารควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลแห่งประเทศไทย 2546;13(1): 2-20.

5. จินนะรัตน์ ศรีภักทธิบุญ. การสร้างวัฒนธรรมการดูแลความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ. วารสารกองการพยาบาล 2546;30(1) : 1-5.
6. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์และคณะ. งานวิจัยคดีแพทย์ บุคลากรแพทย์ที่ถูกฟ้องร้อง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน; 2554.
7. คณะกรรมการความเสี่ยงโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า. คู่มือระบบบริหารความเสี่ยง. ปรับปรุงครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า; 2556.
8. Yamane T. Statistics : An introduction analysis. 3rded. New York : Harper & Row;1973.
9. Hackman JR, Oldham GR. Work redesign. Massachusetts : Addison-Wesley; 1980.
10. Breckler, Steven J. Attitude Structure and Function. Hillsdale, New Jersey : L. Erlbaum Associates; 1989.
11. สภาการพยาบาล. บทบาทสหวิชาชีพ.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2557]. แหล่งที่มา : <http://www.thainurse.org/new/attachments/article/191/>
12. ณัฐชา วุฒิมาปกรณ์. พฤติกรรมการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในเครือโรงพยาบาลเกษมราษฎร์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 2557 ; 7(1): 698-711.
13. สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. Patient safety goals : SIMPLE. นนทบุรี : สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (พรพ.);2551.
14. สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการประเมินความเสี่ยงจากการทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาล (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2554). นนทบุรี : สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ; 2554.
15. คัดชนก อนุชาญ, สาวิตรี ลิ้มชัยอรุณเรือง. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงใน ห้องผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัด. วารสารสมาคมพยาบาลห้องผ่าตัดแห่งประเทศไทย 2553;3(1): 1-15.
16. สุทธิมาภรณ์ หมัดสาดี , ปรียานันท์ เทียงจรรยา, ปราโมทย์ ทองสุข. ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการความปลอดภัยในการทำงานของหัวหน้าห้องผ่าตัดกับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย ตามการรับรู้ของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลทั่วไปในภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารพยาบาล สงขลาครินทร์ 2554 ;31(2): 1-15.
17. สะแกวัลย์ ผดุงศักดิ์. การรับรู้วัฒนธรรมความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลและอุบัติการณ์ของเหตุการณ์ ไม่พึงประสงค์ในโรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ. [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล]มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ; 2552.
18. ศิริพร จิรวัฒน์กุล, นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ, ประณีต ส่งวัฒนา, วรณี เดียววิศเรศ, วารุณี ฟองแก้ว, สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. วิชาชีพการพยาบาล:ความหมายเชิงเพศภาวะ. วารสารสภาการพยาบาล 2554; 26(2): 26-41.
19. มาสรีน ศุกลปักษ์ , จริยาพร เจริญโล่ทองดี, ดารณี มิตรสุภาพ. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานและ บรรยากาศต่อองค์ต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2554 ;5(1): 32-39.
20. ประนมวัน เกษลัญชัย, วิภาพร วรหาญ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนเขต 12 กระทรวงสาธารณสุข. วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2555;30(3): 24-32.